

Gymnasielærernes efteruddannelse 2021

Resumé

GL har gennemført en undersøgelse af gymnasielærernes efteruddannelse ca. hvert 3. år siden 2010. Undersøgelsen fra 2021 står i høj grad i coronaens tegn og viser et efteruddannelsesefterslæb, der er opbygget under nedlukningerne. Men der er også bekymrende udvikling, der ikke handler om Corona. Det handler bl.a. om mangel på tid til og arbejdspladsens opbakning til efteruddannelse. Det handler også om en efterspørgsel på faglig ajourføring og et særligt lavt niveau for efteruddannelse på det erhvervsgymnasiale område.

Der er i 2021 et efteruddannelsesefterslæb, fordi corona betød et stort fald i efteruddannelse

- Gymnasielærerne mangler tid, der er prioriteret til efteruddannelse, og både GL centralt og medlemmerne lokalt har en rolle at spille i kampen for at fastholde at efteruddannelse er en rettighed.
- Gymnasielærere efterspørger faglig ajourføring. Det har de ikke altid ledelsens opbakning til, og de kan ikke altid finde de kurser til faglig opdatering, som de har brug for.
- Kun halvdelen af lærerne drøfter kompetenceudvikling ved MUS-samtalen.
- På det erhvervsgymnasiale område har GL en særlig opgave at løfte ift. at fastholde ret og pligt til efteruddannelse. Færre erhvervsgymnasiale lærere deltog i efteruddannelse sammenlignet med det gymnasiale gennemsnit, og færre får uddannelsen betalt/timedækket.

Corona betød et stort fald i efteruddannelse

Færre gymnasielærere var på efteruddannelse i skoleåret 2020/2021 målt op mod alle de år, hvor omfanget af efteruddannelse er blevet opgjort. Mens 86% deltog i efteruddannelse i 2010 og ca. 70% deltog i efteruddannelse i 2013, 2016 og 2019, var det i skoleåret 2020/2021 kun 48% af gymnasielærerne, der deltog i efteruddannelse.

De, der trods alt kom afsted på efteruddannelse, var afsted i færre dage end tidligere. I 2010 viste efteruddannelsesundersøgelsen et gennemsnit på 5,8 dages efteruddannelse pr. lærer med store individuelle variationer. Tallet blev opgjort en lille smule anderledes end i de følgende undersøgelser, og sammenligning skal have dette i mente. Fra 2013 til i dag er tallet opgjort på samme måde og i den periode er gymnasielærernes tid brugt på efteruddannelse faldet. Fra gennemsnitligt 5 dage om året i 2013 og 2016 og 4,7 dage i 2019 til 3,4 dage i 2020/2021.

Lærerne peger selv på coronatidens nedlukninger som den dominerende grund til ikke at komme afsted på efteruddannelse i skoleåret 2020/2021 - 65% angiver coronasituationen som årsag. 31% peger på manglende tid som årsag. Derudover angiver 13%, at de ikke har behov for efteruddannelse, eller at kursusudbuddet ikke matcher deres behov, 14%.

Der mangler tid til efteruddannelse

Der er flere, der i en længere periode ikke har deltaget i efteruddannelse. Hvor det i 2013, '16 og '19 var 12 - 16%, der slet ikke havde deltaget i efteruddannelse de seneste tre år, så er det i 2021 steget til 20%. Altså har hver femte gymnasielærer ikke deltaget i efteruddannelse de seneste tre år. 45% af de, der ikke har taget efteruddannelse de sidste tre år, peger på tid som vigtigste årsag, og 19% svarer, at ledelsen giver udtryk for, at der ikke gives tid til efteruddannelse.

Andre hyppige årsager til over længere tid ikke at deltage er, at behovet for efteruddannelse ikke er der (19%), eller at det rette kursusudbud ikke er der (20%).

Faglig ajourføring efterspørges

Flest (59%) har brugt mest tid på faglig ajourføring, og flest (79%) ønsker at deres efteruddannelse består af faglig ajourføring. Kun 25% har brugt mest efteruddannelsestid på nye undervisningsformer, og 20% har brugt mest på kurser om IT i undervisningen.

Når ønsket om faglig ajourføring ser ud til at være større end den faktiske tid brugt på det, kan det skyldes de allerede nævnte faktorer omkring tid, ledelsesfokus og det sidste års tid også nedlukningerne. Men der er samtidig en del, der angiver, at kursusudbuddet ikke matcher deres behov.

At den løbende faglige opdatering ikke altid kan dækkes i det eksisterende udbud, kan hænge sammen med det pres, de faglige foreninger står i, med færre ressourcer til at udvikle og afholde kurser.

Færre erhvervsgymnasiale lærere deltog i efteruddannelse sammenlignet med det gymnasiale gennemsnit – men de der er afsted bruger flere dage

På de erhvervsgymnasiale uddannelser var deltagelsen i efteruddannelse lavere sammenlignet med gennemsnittet af de gymnasiale uddannelser: på erhvervsgymnasiet deltog 31% i efteruddannelse i skoleåret 2020/2021, mens gennemsnittet på tværs af gymnasiale uddannelser var, at 48% deltog i efteruddannelse.

På de erhvervsgymnasiale uddannelser er der også færre, der over de sidste tre år har deltaget i efteruddannelse. På erhvervsgymnasierne har 36% ikke deltaget i efteruddannelse de seneste tre år, og det er flere end gennemsnittet for alle gymnasiale uddannelser, hvor tallet er 20%.

Der er på de erhvervsgymnasiale uddannelser færre, der peger på corona som hovedårsag til ikke at deltage i efteruddannelse i skoleåret 2020/2021 (tallene er 46% på erhvervsgymnasier og 65% på tværs af alle gymnasiale uddannelser). Det flugter med, at det er mere udbredt på erhvervsgymnasier, ikke at deltage i efteruddannelse – corona eller ej.

Til gengæld er de erhvervsgymnasiale lærere på længere efteruddannelsesforløb, når først de kommer afsted. I gennemsnit bruger de erhvervsgymnasiale lærere nemlig flere dage på efteruddannelse end gennemsnittet. Det kan skyldes, at erhvervsgymnasiale lærere i højere grad vælger efteruddannelse rettet mod opgaver og beskæftigelse (se næste afsnit), og at disse uddannelsesforløb er af længere varighed.

Hvor mange kursusdage har du samlet brugt på efteruddannelse i skoleåret 2020/2021	Erhvervsgymnasier	Gymnasialt gennemsnit
Hvor mange dage brugte du i gennemsnit, inkl. de der ikke var på efteruddannelse	3,2 dage	2,5 dage
Hvor mange dage brugte du i gennemsnit, kun de der var på efteruddannelse	4,3 dage	3,4 dage

Erhvervsgymnasiale lærere har fokus på opgaver og beskæftigelse i efteruddannelsen

På de erhvervsgymnasiale uddannelser er der, sammenholdt med det gymnasiale gennemsnit, flere der tager efteruddannelse for at få kompetencer til at løfte allerede tildelte eller kommende nye opgaver eller for at fastholde jobbet. Til gengæld er der færre, der tager efteruddannelse for at få nye tilgange til arbejdet, ændre undervisningspraksis eller opnå større arbejdsglæde.

Flest har brugt mest tid på faglig ajourføring, men hvor det gymnasiale gennemsnit er, at 46% bruger mest tid på faglig efteruddannelse, er det erhvervsgymnasiale gennemsnit på 37%. Efteruddannelse i IT, vejledning, klasserums-, team- eller projektledelse og ekstra sidefag fylder mere på erhvervsgymnasiet.

Erhvervsgymnasiale ledelser giver udtryk for, at der ikke tildeles tid / midler til efteruddannelse

På de erhvervsgymnasiale uddannelser angives ledelsens italesættelse af, at der ikke tildeles tid til efteruddannelse som hovedårsagen til, at man år efter år ikke deltager i efteruddannelse. Ser man på tværs af de gymnasiale uddannelser, er det en anden hovedårsag, der peges på, nemlig at man ikke kan finde tiden.

Det mest almindelige er, at efteruddannelse tildeles efter ønske og behov, og her ligner de erhvervsgymnasiale uddannelser det gymnasiale gennemsnit. Men på det erhvervsgymnasiale områder svarer flere, at ledelsen ikke tildeler tid, og langt færre har en årlig timepulje, der kan bruges til efteruddannelse.

Færre erhvervsgymnasiale lærere får deres efteruddannelse fuldt finansieret af skolen

Det gymnasiale gennemsnit siger, at 75% får efteruddannelsen fuldt finansieret, mens det tilsvarende tal på erhvervsgymnasier er 59%.

Som gymnasialt gennemsnit har 9% søgt om finansiering hos kompetencefonden og yderligere 5% overvejer det. Ikke alle får dog bevilget de ansøgte midler. 50% kender ikke kompetencefonden.

Lidt flere på erhvervsgymnasier fik efteruddannelsen finansieret gennem kompetencefonden eller fik kun delvis finansieret efteruddannelsen af arbejdsgiver. En større andel af erhvervsgymnasiale lærere har søgt midler hos kompetencefonden, og flere kender til fonden.

Gymnasielærernes kompetenceudvikling er overvejende fokuseret mod nuværende job

Mange lærere på tværs af de gymnasiale uddannelser peger på nye tilgange til arbejdet (54%), nye opgaver i eksisterende job (47%), større arbejdsglæde (40%) og personligt udbytte (38%) som det mål, de har haft

med at tage efteruddannelse. Også ændret undervisningspraksis er ofte nævnt som formål (28%). Der er færre, der peger på fastholdelse af job (7%), nyt job indenfor (4%) eller udenfor (2%) gymnasiesektoren eller karrierespring (5%) som mål med efteruddannelsen.

De, der tager uddannelse med ECTS-point, har relativt mange uddannelsesdage – i gennemsnit 8,5 dage i 2020/2021. Det hænger sammen med, at der typisk er tale om omfattende uddannelser som master og diplomuddannelser til fx forskellige typer af ledelses- og vejlederfunktioner eller om universitetsstudier, der skal føre til sidefag/undervisningskompetence i nye fag.

Den almindelige faglige og pædagogiske opdatering fx i regi af den faglige forening, Undervisningsministeriet, GL-E og andre udbydere klares med ca. 2 dage årligt.

De fleste bestemmer selv deres efteruddannelse

Gennemsnitligt afgør 61% selv, hvilken efteruddannelse de deltager i. For 12% er det primært ledelsens afgørelse.